

*“sırf bir haziran doğru çıksın diye
oturdum bütün gün dikiş diktim”*

turgut uyar

haziran’ın güzel çocuklarına...

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	11
Birinci Bölüm	
REJİM: ESKİSİ YENİSİ.....	17
İkinci Bölüm	
CUMHURİYET’İN UZUN İNTİHARI.....	62
Üçüncü Bölüm	
AKP İKTİDARI: TÜRKİYE’NİN RENKLİ DEVRİMİ.....	93
Dördüncü Bölüm	
MİLLET YA DA SÜNNİ-ULUS.....	127
Beşinci Bölüm	
HAZİRAN: SÜNNİ-ULUSA KARŞI.....	164
Altıncı Bölüm	
AKP-CEMAAT KAVGASI: YENİ TÜRKİYE’NİN SAHİBİ KİM OLACAK?.....	184
Sonuç	
YENİ TÜRKİYE’NİN GELECEĞİ?.....	225
KAYNAKÇA.....	251
İSİM DİZİNİ.....	253

GİRİŞ

3 Kasım 2002'den, yani Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) iktidara geldiği tarihten bugüne Türkiye'de bir "değişim" ve "dönüşüm" yaşanmakta olduğuna dair kesin bir mutabakat vardır; üzerine uzlaşılamayan ise –doğal olarak– ortaya çıkan "yeni"nin "olumlu" mu yoksa "olumsuz" mu olduğu yönündeki sorunun yanıtıdır.

AKP çevrelerine göre, Türkiye geride kalan 12 yıl boyunca ekonomide dövize bağımlılıktan kurtulmuş, IMF'ye olan borçlarını ödemiş, reel sektörünü güçlendirmiş, Merkez Bankası'ndaki rezervlerini artırmış, refahı ve alım gücünü yükseltmiş, gelir dağılımında adaleti gözetmiş, istihdam yaratarak işsizliği azaltmış, sosyal devlet olmanın gereklerini geçmişe nazaran çok daha başarılı bir şekilde yerine getirmiştir. Siyasal alanda ise hak ve özgürlükler genişlemiş, vesayetten kurtulunmuş, bürokratik oligarşi geriletilmiş, sivil toplum güçlendirilmiş, demokrasi son derece güçlü bir zemine kavuşturulmuştur.

AKP karşıtları ise ülkenin son on iki yılda giderek daha fazla borç batağına battığını, ekonominin inşaat sektörüne dayalı, geçici ve yapay bir büyümeye mahkûm edildiğini, güvencesiz ve taşeron çalışmanın kural haline getirildiğini, gelir dağılımında gözle görülür bir değişiklik olmadığını, işsizliğin azalmadığını, büyüme rakamlarında Cumhuriyet ortalamasının

aşılmadığını ve yabancı sermayeye olan bağımlılık nedeniyle ekonominin kırılğan niteliğinin devam ettiğini belirtmektedirler.

Siyasal alanda ise iktidar giderek otoriterleşmekte, devletle iktidar partisi arasındaki mesafe gözden yitmekte, hak ve özgürlükler daraltılmakta, dinselleşme giderek yoğunlaşmakta, rıza mekanizmaları yerini, artan bir şekilde zor aygıtının egemenliğine bırakmakta ve böylelikle ortaya diktatoryal bir manzara çıkmaktadır. Sünni eksenli ve emperyal fantezilerle yüklü dış politika ise bir yandan bölge halklarına felaket getirirken öte yandan Türkiye'yi hızla bir batağın içerisine sürüklemektedir.

Yaşanan değişimin/dönüşümün olumlu ya da olumsuz karakterine dair tartışmaların yanı sıra, düşünsel/teorik düzeyde de değişimin nasıl adlandırılacağı/tarif edileceği yönünde bir tartışma devam etmektedir. Dönüşümün olumsuz karakterine vurgu yapanlar, otoriter demokrasi, plebisiter demokrasi, otoriter devletçilik, muhafazakâr otoriterleşme gibi farklı başlıklarda olan biteni adlandırmaya ve tarif etmeye çalışmaktadırlar.

Bu satırların yazarı ise uzunca bir süredir; AKP'yi rejim değiştirme misyonu olan bir parti olarak görmekte ve Türkiye siyasetinde yaşananları "rejim değişikliği" perspektifinden okumayı önermektedir. Dolayısıyla "yeni Türkiye"yi bir retorik değil bir olgu olarak kabul etmektedir. Bana göre AKP, uzunca bir süredir devam etmekte olan 1923 Cumhuriyeti'nin çöküş sürecini nihayete erdirmiş ve yerine, henüz tamamlanmamış olmakla birlikte, yeni bir rejim inşasına girişmiş bir partidir. Dolayısıyla, Türkiye'de daha sonra ayrıntılı bir şekilde üzerinde duracağımız üzere bir rejim savaşı yaşanmış ve AKP, gayriresmî koalisyon ortağı Cemaat'le birlikte bu savaştan eski

rejimin kadrolarını tasfiye etme ve rejimi yıkma anlamında başarıyla çıkmış, üstelik kendi rejimine uygun yeni bir kolektif kimlik inşasına da girişmiştir. Bu yüzden “yeni Türkiye” terimi basit bir propaganda aracı olmanın ötesinde bir hakikate de tekabül etmektedir ve kitabın alt başlığı tam da bu nedenle *Yeni Türkiye Üzerine Tezler* olarak belirlenmiştir.

AKP, Cemaat, Sünni-Ulus: Yeni Türkiye Üzerine Tezler, klasik anlamda “bilimsel” ve “akademik” olmayı amaçlamamakla birlikte, Türkiye’de yaşanan dönüşümü rejim değişikliği perspektifiyle analiz etmeye çalışan “teorik” bir çalışmadır ve bu haliyle bir politik deneme metni olarak görülmelidir. Ayrıca *AKP, Cemaat, Sünni-Ulus*, güncelin tam ortasından yazılmış olmakla birlikte, tarihsel bir yaklaşımla eski ve yeni Türkiye arasındaki ilişkiyi sürekliliklere ve kopuşlara bakarak ve karşılaştırmalı bir şekilde anlamaya dair bir çaba olarak değerlendirilmelidir.

AKP, Cemaat, Sünni-Ulus’un ilk bölümünde bir yandan “rejim”le ve rejim değişikliğiyle ne kastettiğimi anlatmaya, öte yandan ise yeni rejimin, yani yeni Türkiye’nin karakteristiğini ortaya koymaya çalıştım. Rejim denince aklımıza ne gelmesi gerektiği, eski ve yeni rejim arasındaki temel farklar, yeni Türkiye’nin temel özellikleri olarak otoriterleşme, dinselleşme ve devletle parti arasındaki özdeşlik ve rejimin merkezî figürü olarak Erdoğan bu bölümün temel tartışma başlıklarını oluşturmaktadır.

İkinci bölüm, 1923 paradigmasının çöküşünün AKP’yle birlikte başlamadığını, çöküşün kökenlerinin bizzat 1923’ün sınıfsal karakterine içkin olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Sol düşmanlığının ve emperyalizmle kurulan ilişkinin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan İslamizasyon, “Cumhuriyet’in uzun intiharı” anlamına gelmiş, AKP’ye düşen ise tabuta son

çiviye çakmak olmuştur. Özellikle eğitim alanındaki dönüşüm “yeni Türkiye’nin tarih öncesi”ni anlamak açısından son derece önemli ipuçları vermekte, Türkiye tarihini devletle toplum, merkezle çevre, Batıcı bürokratik oligarşiyle mütedeyyin-özgürlükçü halk kitleleri arasındaki mücadelenin tarihi olarak gören anlatıların geçerliliğini sorgulamak için hayli anlamlı bir çıkış noktası oluşturmaktadır. Bu bölümün temel tezi, modern Türkiye tarihinin, emperyalizme göbekten bağımlı bir ülkede, sola karşı devletle İslamcılığın gerilimli uzlaşısının tarihi olduğu yönündedir. O uzlaşının İslamcılığa açtığı alandan ulaşılan yer ise rejim değişikliği olmuştur.

Üçüncü bölümün temel tezi, rejim değişikliğinin bir küresel boyutunun bulunduğu ve emperyalizmle ilişkilendirilmesinin şart olduğu yönündedir; bu bölüm AKP’nin iktidara gelişi ve sonrasında yaşananların küresel kapitalizm içerisinde yaşanan güç mücadeleleri olmaksızın anlaşılamayacağı iddiası üzerine kurulmuştur ve Türkiye’deki dönüşümü “renkli devrim” olarak adlandırarak Atlantik eksenine Avrasya eksenini arasındaki güç mücadeleleri bağlamına yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Bunun için ise önce Atlantikçi düşünce ile Avrasyacı düşüncenin temel tezleri ortaya konmaya çalışılmış, hemen sonrasında ise “renkli devrimler”in sözkonusu mücadeleyle ilişkisi anlatılmıştır. Bunun ardından Türkiye’nin 2000’ler boyunca yaşadığı siyasal kutuplaşma ve rejim savaşının Avrasya savaşlarının neresinde durduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölüm AKP’nin yeni Türkiye’de egemenliğin kaynağını teşkil edecek yeni bir kolektif kimlik oluşturma çabasına odaklanmaktadır. Ben bu kolektif kimliği ümmetle ulus arasında sıkışıp kalmış bir form olarak Sünni-Ulus olarak adlandırmayı öneriyorum: Ulus-devletin sınırları dışına taşma ve bütün Müslümanları kapsama şansı –AKP’nin emperyal

arzularına rağmen- olmadığından ümmet değil; ama tam anlamıyla seküler bir karakter taşımadığı için de ulus da değil. Tam da bu nedenle, biraz oksimoronik bir nitelik taşıdığına da kabul ederek söyleyecek olursak, önüne ancak bir mezhep adı eklenerek telaffuz edilebilecek bir kolektif kimlik olarak Sünni-Ulus.

Bu bölüm aynı zamanda Sünni-Ulus üzerinden Kürt sorununa, “İslam kardeşliği” çözümüne ve aynı zamanda “Sünni ekseninin liderliği” iddiasıyla şekillenen emperyal karakterli Yeni-Osmanlıcı AKP dış politikasına odaklanmayı da amaçlamaktadır.

Beşinci bölüm, yeni Türkiye’nin kolektif kimliği ve egemenliğin kaynağı olarak görülen Sünni-Ulusun dışında bırakılanların “yeni Türkiye”ye itirazları olarak görülmesi gerektiğini iddia ettiğim Haziran İsyanı’nı, rejim inşasının kriz başlıkları ve bu inşaya itiraz bağlamında tartışmaktadır. Haziran, yeni Türkiye’nin muhafazakâr karakterine yönelik seküler bir kalkışma olmakla birlikte, aynı zamanda otoriterleşmeye yönelik bir özgürleşme talebidir ve bu ikisine bilinçli bir sınıf isyanından ziyade bilinç dışı bir eşitlik talebi de, daha sessiz ve derinden olmakla birlikte, eşlik etmiştir. Bu bölümün diğer bir iddiası ise Haziran İsyanı’nın yeni rejim inşasına yönelik farklı öznelerden gelen farklı itirazların bir toplamı olduğu ve hem rejimin hegemonyasını altüst ettiği hem de inşa sürecini sekteye uğrattığı yönündedir.

Altıncı bölüm, 17 Aralık 2013 itibarıyla herkes tarafından gözlemlenebilir hale gelen AKP ile Cemaat arasındaki kavgayı tarihsel kökenleriyle birlikte ve yeni Türkiye’nin sahipliği bağlamına yerleştirerek okumayı amaçlamaktadır. Bu bölümün temel tezi, yeni Türkiye’yi inşa eden iki özne olan AKP ile Cemaat’in eski rejimin kadrolarını tasfiye edip devlet aygıtını ele geçirdikten sonra söz konusu aygıtı nasıl bölüşeceklerine

dair bir kavga girişmiş olduklarıdır. Bu bölümde bu kavga incelenirken, bir yandan iki farklı İslamcı öznenin siyaset anlayışları ve yeni Türkiye’den ne anladıkları ortaya konulmaya çalışılmış, öte yandansa kavganın söylemsel boyutundaki teolojik argümanlar üzerinde durulmuştur.

Sonuç kısmında ise Erdoğan’ın cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte bir aşamayı daha geride bırakan yeni Türkiye’nin yakın geleceğine seçim sürecinin öncesinde ve sonrasında yaşanan gelişmeler üzerinden bakılmaya çalışılmıştır. Buradan bakıldığında görünen ise yeni Türkiye’yi bekleyen istikrar değil süreklileşmiş ve idare edilip edilemeyeceğini zamanın göstereceği bir kaostur. Çünkü bize göre bir yandan AKP ile Cemaat arasındaki kavga farklı boyutlarıyla devam edecek, öte yandan ise Erdoğan kliği ile Gül kliği arasında, rejimin restorasyonu bağlamında şekillenecek yeni bir kavga başlayacaktır. Dolayısıyla “rejimin yerleşmesi aşaması yepyeni ve şiddetli kavgalara gebe” dememiz kehanet anlamına gelmeyecektir.

AKP, Cemaat, Sünni-Ulus, hiç şüphesiz ki “yeni Türkiye’nin” nasıl teorize edileceğine dair bütün tartışmaları tüketmek iddiasıyla yazılmamıştır ve kitabın tezleri, tartışma ve eleştirilerle birlikte zenginleşip derinleşecek, doğrulanıp doğrulanmayacaklarını ise zaman gösterecektir. Ne de olsa Türkiye, Yalçın Küçük’ün deyişiyle bir “büyülü hapisane”dir ve bu büyü hapisane geçmişten günümüze bizi şaşırtmaktan bir an bile vazgeçmemiştir.

Birinci Bölüm

REJİM: ESKİSİ YENİSİ

Elinizdeki kitabın temel tezi, en yalın haliyle şu şekilde ifade edilebilir: Türkiye’de Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı eliyle ve “yeni Türkiye” adı altında *yeni bir rejim* inşa edilmektedir. AKP iktidarı ile kastettiğimiz aslında AKP ile Gülen Cemaati’nin 17 Aralık 2013 tarihi itibarıyla, yani Cemaat’in, elindeki entegre yargı-polis gücünü kullanarak AKP hükümetine yaptığı yolsuzluk operasyonu ile birlikte sona eren gayriresmî koalisyon ortaklığıdır. Türkiye’de siyasal İslam’ın partili geleneği olan Milli Görüş çizgisinden gelen ve merkez sağın siyaset sahnesinden çekilirken bıraktığı boşluğu dolduran AKP’yle, Milli Görüş’le her zaman belli bir mesafeyi korumuş olan Nurculuk kökenli Gülen Cemaati, özellikle 2007’den itibaren bir koalisyon hükümeti gibi davranmaya başlamış, yaklaşık altı yıl boyunca Türkiye’yi birlikte yönetmişlerdir. Cemaat, hükümette bakanlarıyla temsil edilmese de ya da AKP içerisinde çok az sayıda milletvekili olsa da, mesele formel bir koalisyon ortaklığından ziyade, devlet aygıtının bir bölümünün Cemaat’e bırakılmış olması ve kadrolaşma kapılarının sonuna kadar açılmış olmasıdır. Erdoğan’ın “ne istediler de

vermedik” şeklindeki sitemkâr sorusuyla itiraf ettiği¹ bu durumun doğrudan gözlemlenebildiği yer ise polis ve yargı olmuştur.² 17 Aralık sonrasında yapılan atamaların, tayinlerin ve yasal düzenlemelerin en çok güvenlik-yargı alanında yoğunlaşmış olması, Cemaat’e devlet aygıtında bizzat AKP eliyle açılan alanın, koalisyonun son bulmasının ardından yine bizzat AKP eliyle kapatılması çabasının bir işareti olarak görülmelidir.³

Dolayısıyla “iktidar” derken, en azından 17 Aralık 2013’e kadar “Cemaatli” bir iktidardan söz etmek mümkün hale gelmektedir. Parti, sendika, dernek, vakıf vs. olmayan ille-

- 1 Erdoğan’ın en yakınındaki gazetecilerden biri olan Abdülkadir Selvi, *Yeni Şafak*’ta 7 Ocak 2014 günü yayınlanan “Önce Sulhname Sonra Operasyon” adlı yazısında, Erdoğan’ın da hislerine tercüman olacak şekilde şu soruyu sormuştur: “Recep Tayyip Erdoğan ne yaptı da bunu hak etti? Başka göstergelere bakmaya gerek yok. Tek bir gösterge vereceğim. Erdoğan döneminde Gülen Hareketi en az bunu altını çizerek söylüyorum en az 15 kat büyüdü. Bunlar, bu hizmetin karşılığı olarak mı reva görüldü?”
- 2 AKP kurucularından Dengir Mir Mehmet Fırat, Cemaat’in polis içerisindeki örgütlenmesine neden göz yumulduğunu ve dahası teşvik edildiğini, Cemaat medyasının gazetelerinden *Bugün*’e şöyle anlatmıştır: “Bir mücadele gerekiyordu ve bunu hukuk içinde yapabilmek pek mümkün değildi. Çünkü karşınızdaki, hukuki bir yapılanma değildi. Bir altyapı hazırlanmaya başladı. Polis istihbarat biriminin güçlendirilmesi... MİT o gün askerin denetimi altındaydı. Sivil iktidarla hiçbir ilişkisi yoktu. Emniyet içinde bir istihbarat örgütünün hem hukuken, hem personel olarak güçlendirilmesi hedeflendi. O mekanizmanın aynı ideolojiyi, aynı inancı paylaşan insanlardan oluşmasının doğru olmadığı kanısındaydım. Sayın Başbakan’a, bunun yarın komplikasyonlar yaratacağını söyledim, “Kiblemizin aynı olduğu insanlardan bize zarar gelmez” demişti. O gün destek verilen kişilerle, bugün düşmanlık seviyesinde, hukuk dışı bir mücadele içine giriliyor. Bu insanları atayan, Başbakan’ın ifade ettiği gibi, Pensilvanya değil! Üçlü kararnameyle yapılan o atamalarda İç İşleri Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının imzaları var. Artı, Ceza Kanunu’nda yapılan değişikliklerle, bilinçli olarak, hukukun dışında teknik takip, ortam dinlemesi gibi imkânlar verilmiştir. Buna da karşı çıktım. Topluma ve bize zarar vereceğini söyledim. Ama dinletemedim.” (*Bugün*, 3 Ağustos 2014)
- 3 Örneğin, MİT’i doğrudan başbakana bağlı ve mensuplarının onun izni olmaksızın yargılanamadığı kişiye/klişe özel bir istihbarat aygıtına dönüştürmek, HSYK’yı doğrudan Adalet Bakanlığı’na ve dolayısıyla Erdoğan’a bağlayacak yasal düzenlemeler, polis atamaları ve son olarak Cemaat polislerine yönelik tutuklama dalgaları.

gal bir tarikat yapılanmasının, iktidar ortağı olarak Türkiye siyasetinin en önemli aktörlerinden biri haline gelmesi yeni Türkiye'nin alameti farikalarından biri olarak mutlaka not edilmelidir. Gülen Cemaati, daha sonra ayrıntılı bir şekilde tartışacağımız üzere, “paralel devlet” stratejisi doğrultusunda ve uzun yıllara yayılan bir sabırla devlet içerisinde kadrolaşmış, bu kadrolar sayesinde iktidara ve dolayısıyla yeni bir rejim inşasına ortak olmuştur. Yine daha sonra ayrıntılarıyla üzerinde duracağımız üzere, AKP ile egemenlik mücadelesi içerisine girdikten sonra, rejimin “mağdur”larından biri haline gelmesi ise tarihin bir ironisi olarak kaydedilmelidir.⁴

Yeni bir rejim inşasından söz ederken kastettiğimiz, anayasa değişikliği aracılığıyla gerçekleşen bir siyasal sistem değişikliği değildir. Örneğin parlamenter sistemden başkanlık sistemine ya da resmen bir diktatörlüğe/tek parti rejimine – en azından şimdilik– geçilmiş değildir.⁵ Eğer rejimi sadece

4 Örneğin, Cemaat'in haftalık yayın organı *Aksiyon*'un 17 Mart 2014 tarihli sayısındaki kapak dosyasının adı “Rejim Değişikliği Dolayısıyla Kapatıyoruz” şeklindedir. Metinde ise şu ifadeler yer almaktadır: “Biri bizi gözetliyor” diyerek herkesi kendi yanına çekmeye çalışan iktidar, herkesi gözetliyor ve gözetleyecek yasal düzenlemeler çıkartıyor. Çıkan fişlemeler, insanların görüş ve kökenlerine göre tasnif edilip hayatlarına müdahale edildiğini gösteriyor. İş dünyası, devletin ekonomiyi düzenleme ve denetleme yetkisini aşan tehditler karşısında suskunluk sarmalı ve korku duvarları içinde yaşıyor. AK Parti'nin sınırlarını belirlediği çerçeveye dışına taşan işadamları başına gelecekleri biliyor. Sivil hayatın devletin uygun gördüğünün ötesinde etkinliği olamayacağı görüşü yaygınlaşmaktadır. ‘Ya benimsin ya da kara toprağın’ diye bağırıyor hatip, sadece bağırıyor, bunu uygulamaya sokuyor. Seçilmişler eliyle yürütülen siyasetin baskıcı bir rejime doğru evrildiğini söylemek ya da buna muhalefet etmek, sandığa ve millî iradeye karşı olmakla yaftalanıyor. Seçilmişlik olgusu, ayyuka çıkan bütün siyaset dışı argümanların ve icraatların kamuflajı oluyor. Eski İç İşleri Bakanı İdris Naim Şahin'in AK Parti'yi ‘niyetinden emin olunamayan oligarşik bir grubun’ yönettiğine dair eleştirisi, yaygın kanaati de teyit ediyor. Yani milletvekili ve bakanların dışında ve üstünde birkaç danışman ve bürokrattan oluşan siyasi irade söz konusu.”

5 Türkiye'nin, 2015 genel seçimlerine başkanlık sistemi tartışmalarının merkezinde duracağı bir anayasa değişikliği gündemiyle gireceği ise şimdiden bellidir. Örneğin, AKP Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Şentop konuyla ilgili yapmış

anayasal düzlemde, yani biçimsel olarak tanımlarsak, elbette ki Türkiye’de bir rejim değişikliğinden söz etmemiz mümkün olmayacaktır; çünkü anayasal düzeyde, dolayısıyla teorik olarak parlamenter rejim varlığını hâlâ devam ettirmekte, Anayasa’nın rejimi tarif eden ve değiştirilmesi teklif edilemeyen hükümleri de yerinde durmaktadır. AKP, geçtiğimiz yıllar boyunca, Anayasa’yı değiştirmek ve parlamenter rejim yerine başkanlık esasına dayalı bir rejimi getirmek için yoğun bir çaba göstermiş, ancak nesnellik buna izin vermemiştir; dolayısıyla, bu anlamda Türkiye’de bir rejim değişikliğinden söz etmek mümkün değildir. Ayrıca meseleye “otoriterleşme” açısından bakıldığında da ortada “demokratik” bir rejimin “otoriter” bir rejime dönüşmesi üzerinden tarif edilecek bir durum bulunmamaktadır.

Peki o halde “yeni bir rejim inşası”ndan söz etmek ne demektir? Öncelikle rejimle kastettiğimiz ne olduğunu açıklığa kavuşturalım. Bir siyasal rejim, egemenliğin kaynağının ne olduğuna, egemenliğin kim tarafından ve nasıl kullanıldığına, gücün devlet aygıtı içerisinde nasıl dağıtıldığına ve devletle yurttaş arasındaki ilişkinin nasıl kurulduğuna dair bütünlüklü bir yapıya tekabül eder. Bununla birlikte her siyasal rejimin bir devlet, toplum, egemenlik ve yurttaş tasavvuru vardır ve bu tasavvuru rejimin kurucu paradigması, kurucu felsefesi belirler. Dolayısıyla rejimleri sadece anayasa metinlerine bakarak tarif ve tahlil edemeyiz; ya da otoriterlik/demokratiklik kriterleri üzerinden karşılaştıramayız. Her rejim toplumsal ve sınıfsal mücadeleler neticesinde tarihsel olarak ortaya çıkar ve belli bir küresel konjonktüre göre şekillenir. Tüm bu mücadeleler,

olduğu bir açıklamada şöyle demektedir: “Çok açık söyleyeyim: Her halükarda 2015 seçimlerinin temel motifi yeni anayasa olacaktır. 2015 seçimlerinden sonra ilk gündem maddesi yeni anayasa olacaktır, belki de tek gündem maddesi olacaktır” diye konuştu. (<http://www.yenisafak.com.tr/politika/2015te-meclis-gundemi-yeni-anayasa-olacak-673895>)

tarihsellik ve konjonktür ise bize o rejimin ana karakteristiğini verir. O karakteristik aynı zamanda siyasal, toplumsal ve kamusal olanın nasıl kurulduğunu, nasıl inşa edildiğini ve bu insanın hangi “üst ilke” üzerine temellendirildiğini ortaya koyar.

Örneğin bir parti-devleti rejimi olarak Nazi Almanya’sının kendisine ait bir anayasası hiçbir zaman olmamıştır ama ırk paradigması üzerine kurulmuş, üst ilkesi Alman ırkının üstünlüğü ve ırklar arası mücadele olan, bir ırk-devleti şeklinde inşa edilmiş, devlet-toplum ilişkisinin sözünü ettiğimiz paradigma ve üst ilke tarafından biçimlendirildiği ve “Führer” tarafından yönetilen bütünlüklü bir yapı olarak Nazi/Hitler rejiminin 1933-45 yılları arasında Almanya’da iktidarda olduğu bugün tartışılmaz bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır.

Bir rejim olarak 1923 Türkiye’si ya da aynı anlama gelmek üzere Birinci Cumhuriyet, 28 Ekim akşamı Mustafa Kemal’in birdenbire aklına esivererek “yarın cumhuriyeti ilan ediyoruz” demesiyle kurulmamıştır elbette. Cumhuriyet’in kökenleri, Osmanlı İmparatorluğu’nun on dokuzuncu yüzyıldan itibaren içerisine girdiği ve birbirine koşut olarak ilerleyen yarı-sömürgeleşme ve modernleşme süreçlerinde aranmalıdır. Bir yandan ülkenin iktisadi ve siyasi açıdan emperyalizme bağımlı hale gelişi ve feodaliteden kapitalizme doğru yaşanan dönüşüm, bir yandan milliyetçilik hareketleriyle birlikte başlayan dağılma süreci, bunlara yanıt olarak ise Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkışı, dinin, ilerlemenin önündeki en büyük engel olduğuna dair pozitivist düşünceden hareketle başlayan laikleşme ve sekülerleşme süreci gibi faktörlerin hepsi bir arada Cumhuriyet’e giden yolun yapı taşlarını oluşturur.

Bu açıdan 1908 Devrim’i ile 1923 Devrim’i Türkiye’nin “burjuva devrimleri” olma anlamında bir süreklilik arz eder-